

2021-09-24

Remissvar SOU 2021:38 En ny lag om ordningsvakter

Sammanfattning

Polisförbundet anser att utredningens förslag övergripande bidrar till att modernisera och anpassa lagstiftningen till en ny verklighet och erbjuder Polismyndigheten bättre möjligheter till ledning, styrning och kontroll samt till av Polismyndigheten efterfrågad avlastning med anledning av polisbristen.

Däremot anser Polisförbundet att utbildningsbehoven ytterligare behöver lyftas genom tydliga skrivningar om krav på påbyggnadsutbildning för ordningsvakter som ska verka enligt paragraf tre och fyra i förslaget till ny ordningsvaktlag. Dessutom vill Polisförbundet se en tydlig skrivning om ytterligare påbyggnadsutbildning som krav för att kunna nyttjas för de föreslagna utökade befogenheterna.

Särskilt när det gäller utökade befogenheter i form av transporter krävs konsekvensanalyser gjorda av berörda aktörer innan den utökade befogenheten omsätts till praktisk verksamhet. Detta på grund av riskerna avseende säkerhet och rättssäkerhet.

Gällande godkännandeprövning och säkerhetskontroller anser Polisförbundet att kontrollen mot Säkerhetspolisens uppgiftssamlingar måste kvarstå för ordningsvakter som verkar enligt paragraf tre och fyra i förslaget till ny lag om ordningsvakter.

Avslutningsvis anser Polisförbundet att staten måste återta sitt fulla ansvar för trygghet och säkerhet genom fortsatta satsningar på polisen för att råda bot på polisbristen. Detta då ordningsvakter inte bara i teorin utan också i praktiken ska vara ett komplement till poliser, inte ett substitut för poliser.

Polisförbundets synpunkter

Ledning och kontroll (kapitel 5 i utredningen)

Polisförbundet är positivt till att Polismyndighetens samverkan med och ledning av ordningsvakter underlättas genom att dessa i vissa fall ges tillgång till Polismyndighetens kommunikationssystem och ser inte heller att en sådan användning kräver någon

2021-09-24

lagändring. Dock har Polisförbundet tidigare, i ett samrådssvar till Polismyndigheten¹, påpekat att det är viktigt att ordningsvakter då de ges tillgång till kommunikationssystemet Rakel inte ges någon generell möjlighet att ta del av polisiär kommunikation och inte heller kan nyttja regionledningscentralen som primär larmmottagare. Detta ställningstagande står fast.

Förordnande som ordningsvakt (kapitel 6 i utredningen)

Att nivån för grundutbildningen höjs från 80 timmar till 160 timmar är bra. Men, för de ordningsvakter för vilka krävs tillstånd enligt paragraf tre och fyra i förslag till ny ordningsvaktslag, anser Polisförbundet att det krävs ytterligare utbildning. Detta eftersom de många gånger är en sorts patrullerande ordningsvakter med ett brett uppdrag som innefattar både förebyggande och ingripande delar.

I förslaget till den kompletterande förordningen om ordningsvakter anser Polisförbundet att det under rubriken ”Tillstånd att använda ordningsvakter”, 2 §, punkt 4. ”De övriga omständigheter som är av betydelse för prövningen av ansökan” tydligt bör framgå att adekvat och extra ordningsvaksutbildning – utöver grundutbildningens 160 timmar – är ett måste för att tillstånden att använda ordningsvakter ska beviljas. Förslagets ”övriga omständigheter” är otydligt i förhållande till hur viktigt det är att de ordningsvakter som rör sig i samhället har vad som krävs för att på bästa sätt klara av sina uppgifter samt på bästa sätt bemöta bland annat de människor med psykisk ohälsa och missbruksproblematik som de kommer i kontakt med i sin yrkesutövning.

Ges ordningsvakter dessutom ytterligare befogenheter kopplat till transporter, identifiering av personer samt förverkande av alkohol anser Polisförbundet att det krävs ytterligare utbildning, särskilt vad avser befogenhet att transportera omhändertagna individer till arrest eller vårdinrättning. Detta nämns i utredningen men behöver tydligare lyftas fram då det är en säkerhetsfråga för såväl ordningsvakter som för de som transporteras men också är en rättssäkerhetsfråga.

I förslaget till ny förordning om ordningsvakter, under rubriken ”Utbildning” anser Polisförbundet att skrivningarna om grundutbildning och fortbildning blir otillräckliga för att tydliggöra behoven av att ställa ytterligare utbildningskrav på ordningsvakter för vilka

---

¹ Samrådssvar (2019-12-06) till Polismyndighetens rapport ”Hur Polismyndigheten tillsammans med 8 300 ordningsvakter gör hela Sverige tryggt och säkert”.

2021-09-24

det krävs tillstånd att använda, samt för att tydligt markera kravet på specifik utbildning kopplad till förslagen om utökade befogenheter.

Polisförbundet föreslår därför en tilläggsparagraf om påbyggnadsutbildning där det framgår att sådan utbildning är ett krav för ordningsvakter i tillståndsgiven verksamhet samt för ordningsvakter som utöver det – via beslut från polis – ska ges rätten till eventuellt utökade befogenhet. En tydlighet i denna del är dessutom en nödvändighet för den polis som senare har att på distans ta förmansbeslut om huruvida ordningsvakter ska kunna genomföra en transport eller inte. Då huvudansvaret för ett sådant beslut hamnar just på beslutande polis – bland annat utifrån beslutskriteriet att ordningsvakterna ska vara utbildade för uppgiften – är det viktigt att det inte uppstår oklarheter i frågan. Detta också med hänsyn till integriteten och rättssäkerheten för de individer transporterna gäller då dessa människor ofta befinner sig i en utsatt situation.

Kopplad till utbildning är också frågan om förlängning av en ordningsvakts förordnande, en förlängning som är kopplad till krav på fortbildning. För att säkerställa ett absolut minimum av fortbildning anser vi att förordnandena även fortsättningsvis ska gälla i högst tre år i stället för utredningens förslag om högst fem år.

Ordningsvaktens ingripanden – ändrade befogenheter för transport, id, alkohol (kapitel 8 i utredningen)

Se kommentarerna till kapitel 6 i utredningen om nödvändigheten av tydligare skrivningar om utbildning för uppgifterna.

Tillsyn och kontroll av anställda vid auktoriserade bevakningsföretag (kapitel 10 i utredningen)

Polisförbundet anser att de ordningsvakter för vilka det krävs tillstånd har ett bredare och känsligare uppdrag än de ordningsvakter för vilka det inte krävs tillstånd.

Användningen av ordningsvakter i så kallade paragraf tre-områden innebär i praktiken att vi i vårt samhälle har en mängd patrullerande ordningsvakter som i sin arbetsvardag jobbar i nära samverkan med poliser. De kommer därmed närmare Polismyndigheten, dess arbetsverktyg och kommer dessutom med utökade befogenheter att ges ytterligare känsliga uppgifter.

Vi anser att förslaget att ordningsvakter ska kontrolleras mot Polismyndighetens register är bra men anser det nödvändigt att kontrollen mot Säkerhetspolisens uppgiftssamlingar kvarstår för de ordningsvakter som används enligt paragraf tre och fyra i förslaget till ny ordningsvaktslag. Att dessa ordningsvakter kontrolleras mot uppgifter rörande terrorism, spionage med mera ser Polisförbundet som nödvändigt med tanke på hur allvarliga konsekvenser en bristande kontroll kan få.

2021-09-24

Avslutande kommentarer

Polisförbundet vill särskilt lyfta utredningens skrivningar om att ordningsvakter utgör ett komplement till poliser och kan fungera som en värdefull avlastning till dessa. Bristen på poliser har på sina håll lett till att bland annat kommuner uppger att de anställer ordningsvakter som ett direkt svar på polisbristen.

Då utredningen har tagit ett stort grepp om frågan och därmed åskådliggjort det ökade behovet av ordningsvakter och den förändrade användningen av ordningsvakter vill Polisförbundet avsluta med följande viktiga medskick:

Ordningsvakter behövs för att lösa samhällets förändrade behov av trygghet och säkerhet. Men det får aldrig glömmas bort att uppgiften i grunden är statens och att övriga aktörers åtgärder ska vara just komplement. Polisförbundet anser att vi måste komma bort från den ordning där invånare på sina håll tvingas betala både staten och kommunen för tryggheten och säkerheten – och där dessutom den kommunala förmågan att betala för ordningsvakter skiljer sig åt.

Staten måste återta sitt fulla ansvar genom fortsatta satsningar på polisen för att råda bot på polisbristen. Ordningsvakter ska inte bara i teorin utan också i praktiken vara ett komplement till poliser, inte ett substitut för poliser.

Blir lagförslaget om utökade befogenheter för ordningsvakter i form av transporter verklighet kommer det att ställa krav på gedigna konsekvensanalyser innan den utökade befogenheten går från lagtext till praktisk verksamhet. I transportfrågan finns samhällsvinster men också risker avseende säkerhet och rättssäkerhet. Berörda aktörer behöver ta dessa frågor på allvar och inte hasta fram en implementering av den föreslagna lagändringen. I slutändan handlar det i många fall om att värna några av samhällets mest utsatta grupper.

För Polisförbundet

Lena Nitz

Ordförande

Gazal Casselborg

Kanslichef